

Utdrag ur

LUMMELUNDA KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2010

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Lummelunda kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Ej utsedd
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Sara Strindevall
Inventarier av metall	Antikvarie Sara Strindevall
Inventarier av sten	Antikvarie Sara Strindevall
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Sara Strindevall

Källförteckning

Tidskrifter

Gotlänningen
Gotlands tidningar

Otryckta källor

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby
Inventering av inventarierna i Lummelunda kyrka 2002-05, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.
Inventering av Lummelunda kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal.
Program för utvändiga reparationsarbeten på Lummelunda kyrka, upprättat 1997 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, 1990.
Lagerlöf, E., Svahnström, G., Gotlands kyrkor, 1991.
Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
Svahnström, G., Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
Sveriges Kyrkor, Gotland bd I:1 1914.
Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
Utas, J., Om gotländska valv: examensarbete i arkitekturens teori och historia Chalmers

tekniska högskola, 1971.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:
o1200	En romansk kyrka byggdes på platsen, varav långhus och torn återstår (GK; SvK anger byggnadstiden till o. 1250).
s 1200-tal	Tornbågen vidgades och målades (GK; GKM anger o 1250).
1200-tal	Dopfunten samt träskulptur föreställande den helige Antonius (GF).
o 1350	Det romanska koret revs och det nuvarande koret och den provisoriska östra delen av långhuset byggdes (GK; SvK anger o 1340 och "Egypticus"). Målningar på korets väggar och valv (GK; GKM).
o 1400	Kyrkklockan (GKR).
o 1450	Muralmålning (Yttersta domén) i koret (GKM; GK anger "1400-talets senare del"), samt passionsfris i långhuset (GKM).
o 1500	Träskulptur föreställande S:t Antonius (GK; SvK anger t 1500-tal, samt att skulpturen under en period varit placerad på långhusportalens vimpergrön).
1621	Takstolen på koret delvis utbytt (SvK).
1624	Predikstolen målades (SvK).
1628	Korbänken och dopfunten målades (GSvK).
1636	Tornhuvén byggdes av Diunis Lauritzen, Norrlanda (SvK).
1646	Tegeltak omtalas i räkenskaperna (SvK).
1652	Storklockan, skänkt av Christoffer Neuman o h h (GK, SvK).
1661	Malmkrona skänkt av Christoffer Neuman o h h (GK, SvK).
1663	Altartavlan (SvK), målades av Johan Bartsch (GK, GKS).
1664	Predikstolstrappan (SvK).
1665	Det norra långhusfönstret togs upp (SvK).
1660-tal	Ny predikstol och bänkinredning. Nya fönster togs upp i långhuset, medeltidsmålningarna ersattes med draperier och akantusslingor (GK).
1600-tal?	En sakristia byggdes (ATA).
1713	Epitafium av målad kopparplåt över överste Jean Elfkrona (GF).
1732	Nytt fönster i långhusets förlängningsdel (SvK).
1751	Tegel lades på en ny, lägre takkonstruktion på långhuset (tidigare faltak; SvK). Innertaket av trä i långhuset tillkom, byggt av Hans Lauks, dekorerat med moln, numera rivet (GK). Målare Nils Sahlin (SvK, GKS), som även renoverade altartavlan (SvK).
1767	Nytt fönster i långhusets förlängningsdel (SvK).
1785	Minnestavla i koret (GK).
1771	Sockenmagasinet uppfördes på kyrkogården (SvK).
1700-tal	Sakristian byggdes (GK).

- 1775-78 Stengolv lades i hela kyrkorummet och i sakristian (SvK).
1781 Nytt portblad i långhusportalen (SvK).
- 1826 Södra långhusfönstret vidgades (SvK).
1848 Bänkinredningen kompletterades (SvK).
1849 Ny dörr i tornportalen (SvK).
1857 Läktare (SvK).
1861 Trägolvet i kyrkorummet. Bänkar togs bort i tornrummet (SvK).
1873 Orgel på läktaren (SvK).
- 1914 Kyrkan värmdes av "3 portativa fotogenkaminer" (SvK).
1919 Värmekamin i långhusets sydöstra hörn med tillhörande skorsten (ATA).
1923 Kyrkogården utvidgades (ATA).
1933 Hittas ett flertal textilier bl.a. "prästkappor och sammets håvar" samt altarkläde från 1880 illa tilltygade. Konserverades (GF).
1940 Ut- och invändig restaurering efter förslag av länsarkitekt Olle Karth, Visby: Omläggning av tegeltaken, omputsning av fasaderna, nytt uppvärmningssystem, utrivning av västläktaren (ATA).
1955 Tornhuven reparerades efter förslag av byggmästare K E Lydahl, Bjärge (GF). (ATA). Ny panel på tornhuven.
1960-61 Restaurering efter förslag av arkitekt Åke Porne, Stockholm: Nytt faltak på långhuset, omputsning och kalkavfärgning av fasaderna, nya kolonetter i långhusportalen, nya blyglas i fönstren, installation av uppvärmningssystem (varmluftspanna) och elektrisk belysning, rivning av den gamla sakristian och nybyggnad av ny sakristia, borttagning av brädvägg mot tornrummet, ny orgel tillverkad av Åkerman & Lund på ny plats i långhuset (N väggen i långhusets nedre del), långhusets svagt stickbågiga träinnertak ersatt med betongvalv, dopfunten flyttad från koret till tornbågen, framtagning och konservering av muralmålningarna i tornbågen, koret och långhuset samt konservering av träinredningen (konstnär Erik Olsson Sanda), framtagning av stengolvet i koret genom bortrivning av trägolvet (GF).
I samband med återinvigningen skänktes ett flertal textilier som mässkrud, stola, kalkduk m.m. (Gotl.).
- 1955 Långhusets faltak byttes mot tegel, hänggrännor och stuprör monterades (GF).
Vid inspektion för att minska riskerna för olycksfall noterades
- 1971 följande: elektrisk belysning saknas i torntrappa och vind, torntrappan saknar handledare, vidare saknas det vilplan och skyddsräcken för att klara av skötseln av klockorna (GF).
1979 Åskledare (GF).
1986 Korportalen konserverades av RAÄ:s tekniska institution (GF).
1989 Långhusets betongvalv dekorerades av konstnär Harald Norrby med det tidigare takets bemålning som förlaga (GK).
Orgel av Septima Orgel AB, Umeå (ISO).

- 1996 Centralaltare skänkt av kyrkorådets ordf. K-R Wickman (GT).
- 1999 Utvändig restaurering efter förslag av Jan Utas, Visby, entreprenör Byggnadshyttan:
- Teglet på långhustaket byttes ut.
 - KC-putsen på fasaderna knackades bort, fasaderna kalkputsades och vitkalkades förutom på långhusets N fasad där putsen enbart lagades i.
 - Naturstensytorna rengjordes och foglagades.
 - Korfönstrena kittades och målades.
 - Ljudguggar och vissa fönsteromfattningar i koret konserverades.
 - Trappor och stegar i tornhuven kompletterades med handledare och vilplan (GF).
- 2001 Konservering av torn- långhus- och korportalerna av Marianne Gustafsson-Belzacq (GF).
- 2002 Länsstyrelsen beslutade om konservering av gravvårdar (GF).
- 2006 Lös bänkinredning restaurerades och en ställning för förvaring av bänkinredningen byggdes på sockenmagasinets vind (GF).

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GK	Lagerlöf, E., och Svahnström, G., Gotlands kyrkor. En vägledning, 1991.
GKM	Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
GKR	Rohr, I., Gotlands Kyrkklockor och Ringningsseder, 1985.
GKS	Svahnström, G., och Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
Gotl.	Gotlänningen
GT	Gotlands tidningar
ISO	Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989: II, Linköping och Visby stift, 1990.
Inskr.	inskrift i kyrkan
kh	kyrkoherde
Muntl.	Muntlig uppgift från församlingen.
o.	omkring
s.	sent
SHM	Statens Historiska Museum
Strelow	Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.
t.	tidigt